

УДК: 911.332.1

Машіка Г.В.

Мукачівський державний університет

Суспільно-географічні підходи до визначення господарського потенціалу Карпатського регіону

В статті охарактеризовані суспільно-географічні підходи до визначення господарського потенціалу Карпатського регіону. Виділено наступні підходи до розуміння сутності господарського потенціалу: системний підхід – розглядає можливості й резерви регіону як відкритої соціально-економічної системи; відтворювальний підхід – орієнтований на постійне перетворення стану економічної системи з приводу формування бюджетних доходів та їх постійного зростання; ресурсний підхід – основними елементами потенціалу виділяють наявність ресурсної складової та потенційної можливості її використання. Розглянуто види потенціалу, які відповідають восьми класифікаційним ознакам: за рівнем абстрагування; залежно від рівня агрегованості оцінки; за галузевою приналежністю; за мірою реалізації; за напрямком діяльності; за елементним складом; за видом середовища; за функціональною сферою виникнення. Встановлено, що суспільно-географічний зміст господарського потенціалу Карпатського регіону необхідно розглядати як основу формування регіонального господарського комплексу, що являє собою велику і розгалужену територіально-економічну систему. З суспільно-географічної точки зору запропоновано визначення господарського потенціалу Карпатського регіону, як це сукупність засобів та ресурсів, які забезпечують розвиток і функціонування господарського комплексу. З'ясовано, що під господарським потенціалом регіону слід розуміти комплексне поняття, що включає в себе певні сукупності потенціалів регіону, залежно від особливостей розвитку території регіону, а також відповідних механізмів і часу їх залучення в господарський оборот з метою підвищення рівня конкурентоспроможності й господарського розвитку регіону.

Ключові слова: господарський потенціал, Карпатський регіон, потенціал, суспільно-географічні підходи.

Машіка А.В. Общественно-географическое подходы к определению хозяйственного потенциала Карпатского региона. В статье охарактеризованы общественно-географические подходы к определению хозяйственного потенциала Карпатского региона. Выделены следующие подходы к пониманию сущности хозяйственного потенциала: системный подход – рассматривает возможности и резервы региона как открытой социально-экономической системы; воспроизводственный подход – сориентирован на постоянное преобразование состояния экономической системы по поводу формирования бюджетных доходов и их постоянного роста; ресурсный подход – основными элементами потенциала выделяют наличие ресурсной составляющей и потенциальной возможности ее использования. Рассмотрены виды потенциала, которые соответствуют восьми классификационным признакам: по уровню абстрагирования; в зависимости от уровня агрегированности оценки; по отраслевой принадлежности; по мере реализации; по направлению деятельности; по элементным составом; по виду среды; по функциональному сферой возникновения. Установлено, что общественно-географическое содержание хозяйственного потенциала Карпатского региона необходимо рассматривать как основу формирования регионального хозяйственного комплекса, представляет собой большую и разветвленную территориально-экономическую систему. С общественно-географической точки зрения предложено определение хозяйственного потенциала Карпатского региона, как это совокупность средств и ресурсов, обеспечивающих развитие и функционирование хозяйственного комплекса. Установлено, что под хозяйственным потенциалом региона следует понимать комплексное понятие, включающее в себя определенные совокупности потенциалов региона, в зависимости от особенностей развития территории региона, а также соответствующих механизмов и времени их вовлечения в хозяйственный оборот в целях повышения конкурентоспособности и хозяйственного развития региона.

Ключевые слова: хозяйственный потенциал, Карпатский регион, потенциал, общественно-географические подходы.

Mashika A.V. Social and geographical approaches to determination of economic potential of the Carpathian region. The article describes socio-geographical approaches to the definition of the economic potential of the Carpathian region. The following approaches to the understanding of the essence of economic potential are singled out: a systematic approach - considering opportunities and reserves of the region as an open socio-economic system; reproductive approach - focused on the constant transformation of the state of the economic system on the formation of budget revenues and their constant growth; resource approach - the main elements of the potential highlight the availability of the resource component and the potential for its use. The types of potential that correspond to eight classification grounds are considered: by the level of abstraction; depending on the level of aggregation of the assessment; by branch affiliation; by measure of implementation; in the direction of activity; according to elemental composition; by type of environment; in the functional sphere of occurrence. It has been established that the socio-geographical content of the economic potential of the Carpathian region should be considered as the basis for the formation of a regional economic complex, which is a large and branched territorial-economic system. From the socio-geographic point of view, the definition of the economic potential of the Carpathian region, as a combination of resources and resources that ensure the development and functioning of the economic complex, is proposed. It is determined that the economic potential of the region should be understood as a complex concept, which includes certain aggregate potentials of the region, depending on the peculiarities of the region's development, as well as the corresponding mechanisms and time of their involvement in economic turnover in order to increase the level of competitiveness and economic development of the region.

Key words: economic potential, Carpathian region, potential, socio-geographical approaches.

Постановка проблеми. Господарський потенціал регіону характеризує можливості його розвитку при використанні усього комплексу територіальних ресурсів, особливостей існуючої і перспективної структури його господарства, географічного положення з метою підвищення якості життя населення регіону. В наш час головною умовою розвитку регіону є не створення чи збільшення господарського потенціалу загалом, а використання наявного потенціалу, його збільшення в тих напрямках, які можуть забезпечити соціально-економічну віддачу. В Україні на часі – завдання визначення внутрішніх резервів економічного розвитку регіонів. Важливий засіб виявлення і мобілізації внутрішніх резервів розвитку регіону – оцінка структури і якості наявного господарського потенціалу.

Очевидно, що функціонування господарської системи можливе лише за наявності деякого потенціалу, та в це поняття різні дослідники вкладають різний сенс. Загалом під потенціалом розуміється можливість, здатність, приховані, нереалізовані резерви об'єкту, що вивчається, які за сприятливих оточуючих умов можуть реалізуватися з можливості у дійсність. Сам по собі потенціал без визначення мети його використання не існує, оскільки, досліджуючи будь-який потенціал, завжди мають на увазі те, для чого власне потрібні резерви і можливості, для досягнення якого результату. Особливо вищеописане стосується господарського потенціалу Карпатського регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дослідження господарського потенціалу територій займалися такі провідні науковці, як . Проте, станом на сьогодні малодослідженими є суспільно-географічні підходи до визначення господарського потенціалу Карпатського регіону, що зумовило вибір теми даної статті.

Мета статті – охарактеризувати суспільно-географічні підходи до визначення господарського потенціалу Карпатського регіону.

Виклад основного матеріалу. У розгорнутому вигляді господарський потенціал Карпатського регіону – це сукупна здатність галузей господарства в даний час виробляти промислову і сільськогосподарську продукцію, надавати

послуги суб'єктам господарювання і населенню, здійснювати капітальне будівництво тощо. Господарський потенціал Карпатського регіону залежить від природно-екологічних ресурсів, обсягу наявного виробництва, потужностей промислових, будівельних, інших підприємств та організацій, можливостей сільського господарства, кількості трудових ресурсів, їх професійної підготовки, наявності транспортної та іншої інфраструктури, рівня розвитку галузей невиробничої сфери, науково-інноваційних досягнень, фінансово-інвестиційних можливостей. Отже, господарський потенціал залежить від компонент, що складають сукупні продуктивні сили регіону.

Отже, охарактеризуємо об'єкт дослідження, а саме Карпатський регіон.

Карпатський регіон охоплює крайню західну частину України, а саме Львівську, Івано-Франківську, Чернівецьку та Закарпатську області. Загальна площа регіону становить 56,5 тис. км², або 9,4 % території держави. Карпатський регіон об'єднує південно-західні області України та межує на півночі з Волинським, а на сході – з Подільським регіонами. На заході та півдні його межі збігаються з державним кордоном України. Це, своєю чергою, дає змогу розвивати на території регіону галузі, які б виробляли експортну продукцію чи забезпечували її транзит [3].

Для досягнення мети даного дослідження проаналізуємо основні суспільно-географічні підходи до визначення господарського потенціалу Карпатського регіону.

Аналіз публікацій, присвячених поняттю «потенціал», дозволив виділити ряд підходів до розуміння його сутності:

- системний підхід – розглядає можливості й резерви регіону як відкритої соціально-економічної системи;
- відтворювальний підхід – орієнтований на постійне перетворення стану економічної системи з приводу формування бюджетних доходів та їх постійного зростання;
- ресурсний підхід – основними елементами потенціалу виділяють наявність ресурсної складової та потенційної можливості її використання [5].

Характеризуючи потенціал, особливу увагу надаємо підходам до його класифікації, що дозволить підвищити якість управління цим потенціалом. Наведені класифікаційні ознаки повною мірою відповідають вимогам господарського потенціалу регіону.

Розглянемо види потенціалу, які відповідають восьми класифікаційним ознакам:

- за рівнем абстрагування – психофізіологічний, соціокультурний, економічний, природний та людський;
- залежно від рівня агрегованості оцінки – світового господарства, національної економіки, галузевий потенціал, регіональний, територіальний, потенціал об'єднань підприємств, підприємств і їх структурних підрозділів та потенціал виробничих ділянок і робочих місць;
- за галузевою приналежністю – промисловий (харчова), сільсько-господарський, транспортно-комунікаційний, науковий, будівельний;
- за мірою реалізації – фактичний (реалізований), перспективний;
- за напрямком діяльності – експортний та імпорتنний;
- за елементним складом – потенціал оборотних фондів, потенціал основних фондів, науково-технічний потенціал, потенціал нематеріальних

активів, організаційно-управлінський потенціал, трудовий потенціал;

- за видом середовища – внутрішній та зовнішній;
- за функціональною сферою виникнення – виробничий, науково-технічний, маркетинговий та інфраструктурний.

В економіко-математичному словнику під редакцією Лопатникова Л. І. [6, с. 67] господарський потенціал визначено як узагальнену здатність економічної системи виробляти продукцію, вирішувати інші завдання економічного і соціального розвитку. Ця здатність визначається станом, обсягами і динамічністю виробництва, його інфраструктури, наявністю резервів, обсягами природних ресурсів та інших елементів національного багатства, культурно-технічним рівнем і мобільністю кадрів.

У словнику під редакцією Козлової О.В. господарський потенціал визначено як економічні можливості країни, що залежать від рівня розвитку продуктивних сил і виробничих відносин, наявності трудових й виробничих ресурсів, ефективності господарського механізму [12].

Розглянемо погляди сучасних науковців на визначення сутності поняття господарського потенціалу регіону.

Господарський потенціал у більшості випадків розглядають як сукупну здатність економіки та її галузей, підприємств, господарств здійснювати виробничо-господарську діяльність, випускати продукцію, товари і послуги, задовольняти запити населення, суспільні потреби, забезпечувати розвиток виробництва і потреби споживача. Виходячи з такого визначення, господарський потенціал регіону залежить від забезпеченості його природними ресурсами, засобами виробництва, трудовим і науково-технічним потенціалом, накопиченим національним багатством, від рівня розвитку міжнародних зв'язків [8].

Фісун К. А. під господарським потенціалом регіону розуміє структуровану сукупність різних ресурсів, що становлять фундамент економіки регіону, які мають просторове розміщення і часовий характер, визначають стан і перспективи розвитку території [13].

Кленін О.В. під господарським потенціалом підприємства пропонує розуміти його сукупні можливості формувати і максимально задовольняти існуючий попит в товарах і послугах в процесі виробничих й господарських (реалізаційних, фінансово-економічних) відносин з приводу оптимального використання наявних ресурсів [4].

На думку Любченко О.М., господарський потенціал регіону може бути охарактеризований, з одного боку, як досягнутий рівень соціально-економічного розвитку, з іншого боку – з огляду на можливості його подальшого нарощення при наявності певних ресурсів й умов. Величина й динаміка зміни господарського потенціалу визначається трьома групами залежностей: кількісними і якісними характеристиками складових потенціалу; взаємозв'язками між підсистемами (системною якістю); впливом зовнішніх факторів [7].

Талах В.І. вважає, що під господарським потенціалом слід розуміти здатність соціально-економічної формації досягнути у майбутньому поставлену перед суспільством мету при оптимальному використанні всіх видів ресурсів [11].

Чушенко В.О. запропонував таке визначати поняття господарського потенціалу як сукупність ресурсів і властивостей, які можуть бути використані в певному часовому періоді та забезпечують можливість стійкого і ефективного функціонування соціально-економічної системи в мінливих зовнішніх умовах [14].

Казимирчук А.М. вважає, що господарський потенціал – це дуже складне поняття, яке характеризується чисельністю населення, режимом його відтворення, статеві-віковою структурою, особливостями системи розселення, рівня урбанізації, рівнями освіти і професійної кваліфікації, доходів та витрат, життєвим рівнем населення, забезпеченістю соціальними послугами тощо. В умовах посилення глобалізаційних процесів та фінансової нестабільності зростає роль регіональних фінансів, а сфера їх застосування розширюється. Питання нарощення фінансових можливостей території (регіону) та підвищення ефективності використання наявних ресурсів набувають особливої ваги в рамках функціонування господарського регіону [2].

Крім того, підходи авторів розрізняються також відносно рівнів, які характеризують господарський потенціал. Деякі дослідники вважають, що господарський потенціал характеризує, перш за все, досягнутий рівень розвитку системи суспільного виробництва. Згідно точці зору інших вчених, в цьому розрізі слід розрізняти два види потенціалу:

- досягнутий потенціал, що характеризується як сукупність основних фондів і величини валової продукції галузей (підприємств) або валового суспільного продукту країни, створених при фактично досягнутому організаційному рівні розвитку продуктивних сил і ступені використання потенційних можливостей виробничого апарату;

- перспективний економічний потенціал, який розкриває максимальну можливість господарської системи, що зумовлює максимально можливий обсяг виробництва матеріальних благ і послуг, яких можна досягти за ідеальних умов виробництва і оптимального використання ресурсів [4].

Сформулюємо наступні принципи формування та функціонування господарського потенціалу регіону [9]:

- принцип корисності, тобто формування господарського потенціалу регіону обумовлено вимогами випуску суспільно-необхідної продукції у відповідності до потреб ринку за умови забезпечення високої ефективності виробництва конкурентоспроможної продукції;

- принцип збалансованості системи, тобто господарський потенціал регіону, як складна соціально-економічна система, поєднує у собі структуровану сукупність ресурсів, які забезпечують прибутковість функціонування системи;

- принцип відповідності стратегічним цілям, тобто функціонування господарського потенціалу регіону орієнтовано на забезпечення найефективнішого використання усіх його наявних та потенційних можливостей з метою сталого економічного розвитку регіону;

- принцип ефективного використання, тобто господарський потенціал регіону як операційна система є керованою відкритою системою, яка забезпечує максимізацію ефекту «входу» та «виходу» системи.

Господарський потенціал регіону є об'єктом управління. Управління стійким розвитком регіону направлене на найраціональніше використання наявних ресурсів і отримання максимального ефекту. У наш час господарський потенціал регіону не є величиною постійною. Виходячи з цього, можна стверджувати, що господарський потенціал регіону слід розглядати як систему, що включає підсистеми нижчого рівня, відповідає принципам взаємозаміни і взаємодоповнення. Властивість взаємозаміни ресурсів припускає можливість компенсації певного ресурсу іншим у разі його зменшення (зникнення).

Взаємодоповнення, у свою чергу, припускає зв'язане збільшення ресурсів у системі регіону [5].

Істотними властивостями господарського потенціалу як потенціалу системного об'єкта, крім цілісності, є:

– складність, зумовлена різноманіттям елементів потенціалу та їх взаємодією між собою, що означає – кількість способів системного подання потенціалу регіону не має обмежень;

– структурність, що характеризує внутрішню впорядкованість і певну ієрархічність елементів потенціалу;

– пропорційність, що припускає, що елементи потенціалу в системі перебувають у певній співвідносності й пропорційності;

– відкритість, що означає, що потенціал підлягає впливу факторів зовнішнього середовища [10].

На формування та ефективне використання господарського потенціалу регіону впливає ціла низка факторів. Вони є сукупністю аргументів (причин), що зумовлюють особливості розвитку та використання ресурсної бази в конкретному регіоні, визначають кількісні та якісні характеристики видів господарської діяльності, впливають на обсяги і напрями господарської діяльності, на визначення пріоритетів і є практичним інструментом вирішення господарських завдань. Так, наприклад, до основних зовнішніх факторів формування і розвитку господарського потенціалу окремого регіону відносяться політичні, правові, господарські, соціальні, технологічні та інші сили впливу зовнішніх систем, які обмежують або стимулюють його функціонування. До внутрішніх факторів можна віднести: здатність накопичувати, закріплювати і використовувати інформацію; рівень технологічного розвитку виробництва; соціальні умови існування населення; рівень освіти в регіоні тощо [1].

Отже, суспільно-географічний зміст господарського потенціалу Карпатського регіону необхідно розглядати як основу формування регіонального господарського комплексу, що являє собою велику і розгалужену територіально-економічну систему.

Висновки. З суспільно-географічної точки зору господарський потенціал Карпатського регіону – це сукупність засобів та ресурсів, які забезпечують розвиток і функціонування господарського комплексу. Під господарським потенціалом регіону слід розуміти комплексне поняття, що включає в себе певні сукупності потенціалів регіону, залежно від особливостей розвитку території регіону, а також відповідних механізмів і часу їх залучення в господарський оборот з метою підвищення рівня конкурентоспроможності й господарського розвитку регіону. Основними чинниками ефективності господарського потенціалу регіону є наступні: технологічного стану та виробничої діяльності, інвестиційно-інноваційної діяльності, охорони здоров'я, освіти і науки, а також природні та екологічні чинники.

1. Бульда С. О. Фактори впливу на формування і використання ресурсного потенціалу регіону // Наукові праці МАУП. 2011. Вип. 330. С. 97-102.
2. Казимирчук А.М. Економічний потенціал регіону: сутність, чинники впливу URL: conference.nuos.edu.ua.
3. Кійко О. А. Кластерний аналіз лісового комплексу карпатського регіону. Львів: РВВ НЛТУ України. 2009. Вип. 7. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jm/chem_biol/nplanu/2009_7/107_Kijko_LAN_7.pdf.

4. Кленін О.В. Виробничо-господарський потенціал промислового підприємства: аналіз підходів // Вісник економічної науки України. 2009. № 2 (16). С. 50-54.
 5. Коритько Т. Структура соціально-економічного потенціалу стійкого регіонального розвитку // Галицький економічний вісник. 2012. №5(38). с.95-102.
 6. Лопатников Л. И. Краткий экономико-математический словарь. М.: Знание, 1979. 360 с.
 7. Любченко О. М. Соціально-економічний потенціал регіону поняття, структура, генезис // Формування ринкової економіки: наук. зб. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана»; відп. ред. О. О. Беляєв. 2010. Вип. 23. С. 202–209.
 8. Макаренко М. В. Управління економічним потенціалом регіону як основою формування конкурентних переваг регіону // Актуальні проблеми економіки. 2012. № 4. С. 217-224.
 9. Метеленко Н. Г. Виробничий потенціал як фактор забезпечення розвитку внутрішнього господарського механізму промислових підприємств // Ефективна економіка. 2010. №7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=261>.
 10. Отенко І.П. Стратегічні пріоритети підприємства: монографія. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 180 с.
 11. Талах В.І. Економічний потенціал регіону як об'єкт теоретичних досліджень // Економічний форум, 2011. №1. С. 42-44.
 12. Управление социалистическим производством: словарь / под ред. О.В. Козловой. М.: Экономика, 1983. 340 с.
 13. Фісун К.А. Методологія програмування розвитку регіонів України. Харків, 2007. 401 с.
 14. Чушенко В.О. Соціально-економічний потенціал як інструмент управління регіональним розвитком // Науковий вісник [Буковинського державного фінансово-економічного університету]. Економічні науки. 2014. Вип. 27. С. 287-292.
1. Bul'da S. O. Faktory vplyvu na formuvannya i vykorystannya resursnogo potencialu regionu // Naukovi praci MAUP. 2011. Vy'p. 330. pp. 97-102.
 2. Kazy'my'rchuk A.M. Ekonomichny'j potencial regionu: sutnist', chy'ny'ky' vplyvu URL: conference.nuos.edu.ua.
 3. Kijko O. A. Klasterny'j analiz lisovogo kompleksu karpats'kogo regionu. L'viv: RVV NLTU Ukrainy' 2009. Vy'p. 7. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jm/chem_biol/nplanu/2009_7/107_Kijko_LAN_7.pdf.
 4. Klenin O.V. Vy'robny'cho-gospodars'ky'j potencial promy'slovogo pidpry'emstva: analiz pidhodiv // Visnyk ekonomichnoyi nauky' Ukrainy'. 2009. № 2 (16). pp. 50-54.
 5. Kory'tko T. Struktura social'no-ekonomichnogo potencialu stijkogo regional'nogo rozvytku // Galy'cz'ky'j ekonomichny'j visnyk. 2012. №5(38). s.95-102.
 6. Lopatnikov L. I. Kratkiy ekonomiko-matematicheskii slovar. M.: Znanie, 1979. 360 p.
 7. Lyubchenko O.M. Social'no-ekonomichny'j potencial regionu ponyattya, struktura, genezy's // Formuvannya ry'nkovoyi ekonomiky': nauk. zb. / M-vo osvity' i nauky' Ukrainy', DVNZ «Ky'yiv. nacz. ekon. un-t im. V. Get'mana»; vidp. red. O.O. Byelyayev. 2010. Vy'p. 23. pp. 202–209.
 8. Makarenko M. V. Upravlinnya ekonomichny'm potencialom regionu yak osnovoyu formuvannya konkurentny'x perevag regionu // Aktual'ni problemy' ekonomiky'. 2012. № 4. pp. 217-224.
 9. Metelenko N. G. Vy'robny'chy'j potencial yak faktor zabezpechennya rozvytku vnutrishn'ogo gospodars'kogo mexanizmu promy'slovy'x pidpry'emstv // Efekty'vna ekonomika. – 2010. – №7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=261>.
 10. Otenko I.P. Strategichni priory'tety' pidpry'emstva: monografiya. Xarkiv: Vy'd. XNEU, 2008. 180 p.
 11. Talax V.I. Ekonomichny'j potencial regionu yak ob'yekt teorety'chny'x doslidzhen' // Ekonomichny'j forum, 2011. №1. pp. 42-44.
 12. Upravlenie sotsialisticheskim proizvodstvom: slovar / pod red. O.V. Kozlovoy. M.: Ekonomika, 1983. 340 p.
 13. Fisun K. A. Metodologiya programuvannya rozvytku regioniv Ukrainy. Xarkiv, 2007. 401 p.
 14. Chushenko V. O. Social'no-ekonomichny'j potencial yak instrument upravlinnya regional'ny'm rozvytkom // Naukovy'j visnyk [Bukovy'ns'kogo derzhavnogo finansovo-ekonomichnogo universy'tetu]. Ekonomichni nauky'. 2014. Vy'p. 27. pp. 287-292.

Подано до редакції 14.03.2018

Рецензент – кандидат географічних наук Л.В. Атаман

УДК 911.3

Бірюкова Н.В.

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Сучасний стан, природні та соціально-економічні чинники розвитку м'ясної промисловості Житомирської області

У статті на основі аналізу статистичних даних дається оцінка сучасного стану тваринництва Житомирської області, як сировинної бази для розвитку м'ясної промисловості. З'ясовуються проблеми функціонування його окремих галузей - свинарства, скотарства, птахівництва за минулі роки, які потребують нагального вирішення, зокрема: падіння чисельності поголів'я худоби; низькі показники відтворення та м'ясних якостей тварин; низька рентабельність вирощування худоби та птиці; недостатній рівень державної підтримки дрібних та середніх фермерських господарств, які спеціалізуються на розведенні ВРХ, свиней і птиці тощо. Розглядається структура та динаміка виробництва м'яса провідними підприємствами регіону, а саме ТОВ «Житомирський м'ясокомбінат» та ТОВ «Інкофуд-Бердичів». Виокремлено загальні проблеми м'ясної промисловості області. Обґрунтовані природні та соціально-економічні чинники, які обумовлюють розвиток і територіальну організацію м'ясопереробної галузі Житомирської області.

Ключові слова: м'ясна промисловість, тваринництво, природні та соціально-економічні чинники, статистичні дані, тенденції, проблеми, Житомирська область.

Бирюкова Н.В. Современное состояние, природные и социально-экономические факторы развития мясной промышленности Житомирской области. В статье на основе анализа статистических данных дается оценка современного состояния животноводства Житомирской области, как сырьевой базы для развития мясной промышленности. Выявляются проблемы функционирования его отдельных отраслей – свиноводства, скотоводства, птицеводства за прошлые годы, требующие неотложного решения, в частности: падение численности поголовья скота; низкие показатели воспроизводства и мясных качеств животных; низкая рентабельность выращивания скота и птицы; недостаточный уровень государственной поддержки малых и средних фермерских хозяйств, специализирующихся на разведении крупного рогатого скота, свиней и птицы и тому подобное. Рассматривается структура и динамика производства мяса ведущими предприятиями региона, а именно ООО «Житомирский мясокомбинат» и ООО «Инкофуд-Бердичев». Выделены общие проблемы мясной промышленности области. Обоснованные природные и социально-экономические факторы, которые обуславливают развитие и территориальную организацию мясоперерабатывающей отрасли Житомирской области.

Ключевые слова: мясная промышленность, животноводство, естественные и социально-экономические факторы, статистические данные, тенденции, проблемы, Житомирская область.

Biryukova N.V. Current state, natural and socio-economic factors of development of meat industry of Zhytomyr region. In the article on the basis of analysis of statistical data, an estimation of the current state of livestock in the Zhytomyr region, as a raw material base for the development of meat industry. The problems of functioning of its separate branches - pig breeding, cattle breeding, poultry farming for the past years, which require urgent resolution, are found out, in particular: the drop in the number of livestock; low reproduction and meat qualities of animals; low profitability of livestock and poultry farming; insufficient level of state support for small and medium farms specializing in cattle breeding, pigs and poultry, etc. The structure and dynamics of meat production by leading enterprises of the region are considered, namely "Zhytomyr Meat Processing Plant" Ltd and "Inkofud-Berdychiv" Ltd. The general problems of the meat industry of the region are highlighted: insufficient amount of raw materials for the continuous production activity; decrease in sales of meat and meat products in the domestic market, as a result of rising prices and falling purchasing power of the population; insecurity of norms of international standards, which makes it impossible to export meat products to the external market. The natural and socio-economic factors that determine the development and territorial organization of the meat processing industry of Zhytomyr region are grounded: labor and water resources, consumer potential, transport and geographic location and infrastructure.

Key words: meat industry, livestock, natural and socio-economic factors, statistical data, trends, problems, Zhytomyr region.